

**TILSYNSUTVALGET
FOR DOMMERE**

Tilsynsutvalget for dommere har i møte den 7. februar 2008 truffet vedtak i

- Sak nr:** 127/07 (arkivnr: 200701033-14)
- Saken gjelder:** Klage fra advokat A på tingrettsdommer B ved X tingrett
- Utvalgsmedlemmer:** Eva Nygaard Ottesen (leder)
Ola Dahl
Halvor Kjølstad
Trine Buttingsrud Mathiesen
Wenche Frogn Sellæg
- Ola Dahl møtte som varamedlem for Jon Høyland, som hadde forfall.
- Offentlighet:** Ingen begrensninger i offentlighet, jf offentlighetsloven § 2.
- Vedtak:** Det foreligger ikke grunnlag for anvendelse av disiplinærtiltak overfor tingrettsdommer B.

Innledning:

Ved brev av 28. desember 2007 har advokat A inngitt klage på tingrettsdommer B ved X tingrett. Klagen gjelder dommeratferd. Klagen er forelagt tingrettsdommer B, som ved brev av 10. januar 2008 har avgitt uttalelse. Utvalget har videre innhentet uttalelse fra advokat C og psykolog D. Domstolleder ved X tingrett, sorenskriver E, er orientert om klagen.

Saksfremstilling:

Den 15. november 2007 ble det gjennomført et saksforberedende rettsmøte i X tingrett i sak om barnefordeling og samvær etter barneloven. Innklagede dommer, tingrettsdommer B, administrerte rettsmøtet. Prosessfullmektig for saksøker var advokat A. Prosessfullmektig for saksøkte var advokat C. Psykolog D var oppnevnt sakkyndig i saken.

Partene inngikk rettsforlik i løpet av det saksforberedende rettsmøtet.

Klager – advokat A – har i hovedsak uttalt følgende:

”Etter presentasjon av de tilstedeværende uttalte dommer B hoderystende vendt til undertegnede og saksøkeren at "jeg forstår ikke hva vi gjør her, men det kan kanskje dere forklare meg?". Undertegnede opplevde dommerens oppførsel som respektløs og uhøflig, og uten den objektivitet og verdighet som bør prege dommerens oppførsel overfor både parter og prosessfullmektiger. Min klient opplevde dommerens opptreden som krenkende og hånende.

Dommeren ba den sakkyndige svare på om ikke hun også synes dette var vanskelig å forstå, noe hun, slik jeg oppfattet det, nikket litt usikkert til.

Prosessfullmektigene ble gitt ordet til korte bemerkninger under introduksjonen ; "jeg har lest dokumentene, uten at jeg skjønner noe mer av den grunn, men dere kan kanskje forklare meg hva vi gjør her ?".

Prosessfullmektigene fremkom så med helt korte bemerkninger som utbedt. Saksøktes prosessfullmektig syntes tilfreds med tonen som var slått an, og kommenterte at man var glad for at det var flere som så saken slik hun og hennes klient gjorde, uten at undertegnede kan erindre de konkrete ord som ble benyttet.

Etter disse bemerkningene uttrykte dommeren at: "jeg forstår det altså slik at far vil overta det faste bostedet for å kunne overta styringen. Jeg må si at det er jo en veldig dårlig begrunnelse for å flytte det faste bostedet da".

Dommeren deltok i rettsmøtet i 15-20 minutter, før han overlot til den sakkyndige å delta i en samtale med partene og prosessfullmektigene. Dommeren spurte rent faktisk partene om dette var greit, og det ble rent faktisk på vegne av klientene svart at det var det.

Undertegnede fant forslaget svært spesielt, men jeg vurderte at det trolig ville være bedre for min klient om dommeren med sin tydelig tilkjennegitte innstilling ikke deltok i videre forhandlinger.

...

...

Min klient har både under rettsmøtet og i ettertid ønsket å snakke med meg om sin opplevelse av dommerens opptreden.

Oppsummert vurderer jeg dommerens opptreden til å være respektløs, flåsete og uhøflig og uten fornøden objektivitet. Den påklagede opptredenen er egnet til å svekke tilliten til domstolen hos min klient, som for første gang var i en domstol. Den svekker også tilliten hos meg som har domstolene som en vesentlig del av mitt daglige arbeidsmiljø, og som ønsker å kunne identifisere meg med domstolens møte med det rettsøkende publikum.”

Innklagede – tingrettsdommer B – har i hovedsak vist til følgende:

Innledningsvis ønsker han å meddele at han er både overrasket og sjokkert over denne klagen. Karakteristikkene av ham i klagen som ”respektløs, flåsete og uhøflig”, kan ikke forsvares, selv om Tilsynsutvalget skulle mene at han har overtrådt grensene for dommeratferd. Når det gjelder ”fornøden objektivitet” er dette vel mer et utslag av øynene som ser, i tillegg til at retten i barnefordelingssaker har et særlig ansvar for barnet. I saksforberedende møter må man dessverre av og til fravike en parts oppfatning av objektivitet, samt foreta en realitetsorientering av partenes faktiske og juridiske stilling.

Dommerens forberedelse i saker etter barneloven § 61 er viktig og må tilpasses hver enkelt sak. Han har kun i to saker valgt den strategi å reise spørsmålet om nødvendigheten av søksmålet. Den foreliggende saken utgjør én av disse sakene. Etter hans oppfatning burde denne konflikten mellom foreldrene til barnet vært løst ved hjelp av to advokater utenfor rettsapparatet i tråd med intensjonen i barneloven. Kort før rettsmøtet hadde han en samtale med den sakkyndige. Han oppfattet at også hun var av samme oppfatning.

Han kan ikke forstå at de angivelige utsagn fra hans side, som er sitert i klagen, er korrekt gjengitt. Han er temmelig sikker på at han har sagt mer enn bare de tre siterte setninger. Han kan heller ikke huske hvilken atmosfære det var i retten, da disse skal ha blitt uttrykt. Men han kan ha uttrykt seg noe i den retning, ut fra å gi prosessfullmektigene et ståsted. Det kom ingen innsigelse fra advokat A’s side, så vidt han husker. Han finner det særdeles beklagelig at advokat A ikke allerede da tok opp dette. Det kunne tenkes at han hadde vært uheldig med åpningsreplikken og at de raskt kunne reparere en eventuell skade.

Bemerkningen om å overta styringen av samvær fra farens side, kan han ikke huske. Men det alene å ha daglig omsorg for å ha styring med samvær, er i seg selv en dårlig begrunnelse og må ses i en helhetssammenheng. Ordene kan ha falt, men igjen var det da mulig å korrigere ham, dersom det var noe han ikke hadde fått med seg.

Han har funnet klagen sårende, fordi den kommer fra en advokat på egne vegne og ikke på en klients vegne alene. Han har ingen forståelse for denne klagen fra A’s side, særlig når hun ikke selv tok opp dette direkte med ham der og da, eventuelt i etterkant av rettsmøtet, dersom hun på dette tidspunkt mente at det var skjedd noe galt.

Prosessfullmektig – advokat C – har i hovedsak uttalt følgende:

Som prosessfullmektig for saksøkte var hun forundret over stevningen som ble sendt til retten uten at det var blitt forespurt om muntlige forhandlinger.

Hun opplevde dommeren som sjelden klar og korrekt, samtidig som han hadde satt seg godt inn i saken. I pausen sa hennes klient at hun var meget glad for at dommeren hadde forstått hva slags person motparten var, da dommeren uttalte at far ville overta det faste bostedet for å kunne overta styringen. Dette følger direkte av stevningen under pkt 1 sakens kjerne, øverst på side 2.

Hun kan heller ikke se at dommeren burde ha vært med på forliksforhandlingene i denne saken, og hun opplever at det ofte er vanlig at partene forhandler med den sakkyndige uten at dommeren er til stede.

Det ble foreslått fra dommeren at partene kanskje burde snakke sammen med den sakkyndige tilstede, når de først var kommet til retten. Etter halvannen time oppnådde partene enighet om et rettsforlik som var meget gunstig for saksøker. Advokat C opplevde også forhandlingene som meget gunstig for partene og at de fikk oppklart mange uenigheter.

Verken hun eller hennes part opplevde dommeren som hånende, respektløs, flåsete eller uhøflig.

Oppnevnt sakkyndig – psykolog D – har i hovedsak uttalt følgende:

Hun kan ikke erindre at dommer B sa noe som kunne oppleves som krenkende for noen av partene.

Hun har arbeidet mye som sakkyndig i saker etter barneloven, og hun har vært til stede i mange rettsforberedende møter med ulike dommere. Dommere har ulik praksis på hvordan de administrerer de rettsforberedende møtene, og det er ikke uvanlig at dommere trekker seg tilbake, noe som ble gjort i denne saken.

Domstolleder – sorenskriver E – har i brev av 10. januar 2008 meddelt at hun ikke har funnet grunn til å avgi bemerkninger i anledning saken.

Tilsynsutvalget for dommere ser slik på saken:

Tilsynsutvalget legger til grunn at saken er klar for realitetsbehandling. Slik saken er opplyst, finner utvalget det åpenbart unødvendig å høre partenes muntlige forklaringer, jf. domstoloven § 238 andre ledd, andre setning. Ingen av partene har bedt om dette.

Det fremgår av lovforarbeidene, jf. NOU 1999: 19 side 325 flg, særlig side 326 første spalte, at Tilsynsutvalget forutsettes å kunne behandle ”uhøvisk eller utilbørlig” atferd fra dommerens side. Det uttales blant annet at:

”Dette innebærer bl.a. at grov, ubehøvlet opptreden fra en dommers side i et rettsmøte vil kunne gjøres til gjenstand for disiplinær forføyning. Det samme må gjelde (andre) utslag av slett møteledelse...”

Det følger av dette at klagerens anførsler om at tingrettsdommer B i rettsmøtet var respektløs, flåsete og uhøflig og uten fornøden objektivitet, kan behandles av utvalget.

Tilsynsutvalget vil innledningsvis bemerke at det er beklagelig at advokat A og hennes klient opplevde tingrettsdommer B slik det er beskrevet i klagen.

Det særpreger saker om barnefordeling og samvær at partene i saken møter med et sterkt personlig og følelsesmessig engasjement. Dette gjelder også i saksforberedende rettsmøter, hvor hovedformålet er å utrede muligheten for å få partene til å komme til enighet. Dommeren har et ansvar for å etablere en god atmosfære i rettsmøtet som legger til rette for konfliktnedbygging mellom partene.

Samtidig har retten i slike saker et særlig ansvar for sakens opplysning. Dette er saker hvor partene, i motsetning til i sivile saker for øvrig, ikke har fri rådighet. De særlige hensyn som råder i slike saker, tilsier at dommeren i blant er nødt til å gripe styrende inn overfor partene i forhandlingene. Situasjonen som partene befinner seg i, tilsier at den part som styringen rettes mot, lett kan oppleve dommeren som partisk, selv om det objektivt sett ikke er grunnlag for det. Når Tilsynsutvalget etter dette skal vurdere måten en dommer har styrt rettsforhandlinger på, herunder måten dommeren formulerte seg på, må utvalget derfor være svært forsiktig med å begi seg inn på å vurdere utsagn m.v. som etter sin art kan være situasjonsbetinget.

Med dette som utgangspunkt, legger Tilsynsutvalget til grunn at tingrettsdommer B kom med uttalelser innledningsvis i det saksforberedende rettsmøtet, som fra saksøkers side kunne oppleves som ladet av kritikk. Under henvisning til utvalgets uttalelser ovenfor, finner imidlertid ikke Tilsynsutvalget at det i tilstrekkelig grad er godtgjort at uttalelsene fra tingrettsdommer B var utslag av partiskhet.

Tilsynsutvalget har deretter vurdert om uttalelsene som tingrettsdommer B kom med i det saksforberedende møtet fremstod som respektløse, flåsete og uhøflige. Ut fra opplysningene i klagen, legger utvalget til grunn at tingrettsdommer B gikk relativt langt i å gi uttrykk for sitt syn på saken under det saksforberedende møtet. Opplysningene fra advokat C om at hennes klient, i en pause, ga uttrykk for at hun var meget glad for at dommeren hadde oppfattet hva slags person saksøker var, synes å støtte dette. Men under henvisning til utvalgets generelle uttalelser ovenfor, samt uttalelse fra innklagede og den rettsoppnevnte sakkyndige, finner Tilsynsutvalget det ikke godtgjort at uttalelsene var av en slik karakter at de utgjør et brudd på god dommerskikk.

Etter dette finner utvalget ikke grunnlag for å reagere med disiplinærtiltak overfor tingrettsdommer B.

Tilsynsutvalget for dommere fatter etter dette slikt enstemmig

vedtak:

Det foreligger ikke grunnlag for anvendelse av disiplinærtiltak overfor tingrettsdommer B.